

Populatiemanagement over de domeinen heen

Regionaal sturen op basis van data

Data vormen de basis om succesvolle interventies en transitie te versnellen en zo de zorg houdbaar en toekomstbestendig te organiseren. De IJssellandScan, het dashboard van Vitaal Vechtdal en het data-initiatief van de Regionale Zorgalliantie Zwolle zijn voorbeelden van hoe data kunnen worden gebruikt in regionale samenwerkingen.

TEKST: FRANK VAN WIJCK BEELD: GERD ALTMANN / PIXABAY

“De zorg staat onder druk. De kosten nemen toe en personeel raakt schaars. We worden ouder, maar met gebreken. Om de zorg gezond, betaalbaar en toekomstbestendig te houden, is op deze voet doorgaan geen optie”, zegt Lisette Kikkert, adviseur van ProScoop. “Deze ontwikkelingen vergen een transformatie op populatieniveau, waarvoor in regio’s domein-overstijgend moet worden samengewerkt. *Triple aim* is hiervoor het meest kansrijke perspectief, omdat het uitgaat van een mensgerichte benadering waarin professionals gecoördineerd samenwerken en gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het realiseren van de uitkomsten op het gebied van kwaliteit, gezondheid en kosten. Het implementatiemodel van *triple aim* is populatiemanagement en biedt concrete handvatten voor de praktijk. Partijen in zorg en sociaal domein werken samen om interventies te organiseren. Data zijn een cruciaal onderdeel om te komen tot de juiste interventies voor de juiste populaties.”

Risicogroepen bepalen

Kikkert vervolgt: “Vaak is een klein deel van de populatie verantwoordelijk voor een groot deel van de kosten. Daarom is het belangrijk om je niet alleen op de behandeling van specifieke aandoeningen te richten, maar vooral op de risico’s op deze aandoeningen. Deze interventies zorgen doorgaans voor grote gezondheidswinst en grote kostenbesparingen. Data helpen om deze risicogroepen te vinden en zo interventies gericht en onderbouwd aan te bieden. Hiervoor combineer je vaak landelijke en regionale data. Daarnaast kun je met behulp van data monitoren of interventies en transitie daadwerkelijk effectief zijn, en op lange termijn of je populatie gezonder wordt.”

Integraal gezondheidsinzicht

Data spelen ook een belangrijke rol in integraal inzicht creëren in de gezondheid van de populatie. Dit is bijvoorbeeld gedaan op de IJssellandScan die GGD IJsselland en ROS ProScoop gezamenlijk hebben opgezet. Deze scan brengt voor regio IJsselland alle openbaar beschikbare data op gemeentenniveau bij elkaar, uitgediept naar leefstijl, gezondheid, sociale omgeving, participatie, leefomgeving, wijk en buurt. “Je ziet nu dat steeds meer regio’s data ontsluiten en regionaal willen sturen op basis van data”, zegt Kikkert. “Organisaties worden steeds meer data-volwassen. Je kunt al veel sturing geven op basis van openbare data, bijvoorbeeld van CBS, RIVM en GGD’en.”

Kavelmodel

De ontwikkeling heeft het tij mee, gelet op het verwachte VWS-beleidsdocument over het inrichten van een regionale datavoorziening om besloten data van regionale organisaties te koppelen. Kikkert: “Maar kijk ook naar Stichting Health KIC, gefinancierd door VWS, PGGM, zorgverzekeraar Menzis, Alles is Gezondheid en de Noaber Foundation. Health KIC is de ontwikkelaar van het Kavelmodel, dat uitgaat van een meerjaren-commitment van zorg- en welzijnsorganisaties om de benodigde transformatie op populatieniveau te kunnen uitvoeren. Daarmee kan echt geïnvesteerd worden in preventie-activiteiten, die hopelijk meetbaar gaan zorgen voor méér gezondheid en minder kosten. Ook in dit initiatief staat datagebruik centraal.”

'BETEKENIS GEVEN AAN DE CIJFERS'

Marja de Jong, beleidsadviseur GGD IJsselland: “We hebben samen met ProScoop de IJssellandScan ontwikkeld, data over de gezondheid en aspecten en determinanten van de burgers in onze regio.”

Dit vormt de basis voor het gezondheidsbeleid van de elf gemeenten in de regio, zegt ze. “En voor ontwikkeling van een regiovisie op basis van de vragen: hoe is in deze regio de gezondheid van de burgers, hoe is het zorgaanbod, hoe is het zorggebruik en wat zijn de zorgkosten? De antwoorden vormen de basis om keuzes te maken in de veranderingen waaraan we gezamenlijk willen werken en om doelen te stellen, die we ook kunnen monitoren.” Voor het beschikbaar maken van de data, werden gegevens uit verschillende bronnen gebundeld in wijk- en gemeenteprofielen. “Als dergelijke beelden alleen uit data

bestaan, roepen ze vaak meer vragen op dan ze beantwoorden”, zegt De Jong. “Je moet betekenis geven aan de cijfers, ze gebruiken om erover in gesprek te gaan met betrokkenen. Dat gesprek met professionals uit de verschillende domeinen geeft inzicht en aanknopingspunten voor wat nodig is. Het liefst voeren we die gesprekken ook met de burgers zelf. Denk bijvoorbeeld aan opvallend lage zorgconsumptie in een bepaalde gemeente. Mogelijke verklaringen zijn reisafstand tot zorgaanbieders, de cultuur er niet snel gebruik van te maken, of dat in die gemeente meer gezonde mensen wonen. Achter je bureau haal je dat niet uit de cijfers. Voor die gesprekken kun je het best aansluiten bij bestaande structuren in bijvoorbeeld wijk- of buurtcentra, adviesraden of verenigingen. De actuele thema's op de IJssellandScan zijn momenteel jeugd, armoede, kwetsbare ouderen en corona.”

DE JUISTE MENSEN EN HET BEOOGDE EFFECT?

Vitaal Vechtdal is een regionale beweging die streeft naar meer gezondheid en welzijn en daarvoor activiteiten ontwikkelt en aanbiedt op het gebied van leefstijl.

"Er zijn veel activiteiten waarnaar huisartsen en werkgevers kunnen verwijzen en waaraan inwoners kunnen meedoen", vertelt programmamanager Dieger ten Berge. "De kernvraag blijft: sluiten ze aan op de populatie in de regio en hebben ze effect? Data helpen om te sturen en legitimeren dat wat we doen een positief effect heeft. De IJssellandScan bood hiervoor de basis om in kaart te brengen hoe we ervoor staan met activiteiten rond bijvoorbeeld roken en bewegen, en of onze interventies daarop de juiste mensen bereiken en het beoogde effect hebben. We zien dat de problemen er in Hardenberg anders uitzien dan in Dalfsen. Dan kun je met partners en inwoners daarop je activiteiten aanpassen." Recente nieuwe partners zijn de gemeente Dalfsen en woningstichting Vechtdal Wonen. "Onze ambitie is regio-breed zorg, werk, wonen, onderwijs en het sociaal domein te verbinden", vertelt Ten Berge. "Zulke verbindende netwerken moeten in heel Nederland gaan ontstaan. Helaas blijven ze nog vaak hangen in discussies over governance en structuur en ideale modellen, met voornamelijk de zorg aan tafel. We roepen meer regio's in Nederland op om verbindende netwerken te realiseren door acties die voor inwoners en werkgevers zichtbaar zijn. Data kunnen daarbij helpen."

'BETER STUREN OP JZOJP'

Lisette Kikkert is kwartiermaker voor het inrichten van een regionaal dataplatform voor de Regionale Zorg Alliantie (RZA) in Zwolle, een netwerk van zorg- en welzijnsbestuurders die domein-overstijgend samenwerken aan een gezondere regio. In dit data-initiatief participeren ziekenhuis Isala, huisartsenorganisatie Medrie en vvt-aanbieders IJsselheem en Icare.

"Het droomscenario is dat integraal inzicht in de gezondheid van de populatie ontstaat, door koppeling van data van alle regionale partijen", vertelt Kikkert, "om zo in de toekomst inwoners door de hele keten op persoonsniveau te volgen en dus beter te sturen op de juiste zorg op de juiste plek. We willen niet alleen inzicht krijgen in de huidige zorg- en gezondheidsvraagstukken, maar ook in de toekomstige ontwikkeling ervan, zodat we proactief kunnen handelen." Pionieren en waarborging van de AVG zijn daarbij een randvoorwaarde, stelt Kikkert. "Het vraagt om sterke governance, goede technieken en een doordacht businessmodel: je moet jezelf de vraag stellen welke vragen relevant zijn en waarom je het antwoord erop wilt weten. Een lastige vraag is vooralsnog wie de regisseur moet zijn over de verzameling en toepassing van privacygevoelige data. Ik heb daar nog geen duidelijk antwoord op. Een optie die we uit een andere regio kennen, is dat het regionale netwerk als coöperatie eindverantwoordelijkheid is. Je voorkomt daarmee dat de data 'vercommercialiseren'. Eén of meerdere betrokken bestuurders voeren de regie over de uitvoering, in samenwerking met een *trusted third party* voor de beveiliging van de data." Een *roadmap* is in ontwikkeling. Kikkert: "Het tijdspad hangt af van de landelijke ontwikkelingen – we zijn ook benieuwd naar de roadmap van VWS – en eventuele aanpassingen die nodig worden in de wetgeving. Maar we hopen ons droomscenario over drie jaar te hebben gerealiseerd. Op dit moment speelt de burger hierin geen actieve rol. Wel kan ik mij voorstellen dat de PGO's een belangrijke bron worden voor het regionaal dataplatform."

Astma-ketenzorg

Ziektelast voorkomen

Regien Kievits, medisch directeur van Zorggroep Chronos, vindt het "niet meer dan logisch" dat ketenzorg wordt geboden aan astmapatiënten. Die zien de meerwaarde. Neem Patricia van den Besselaar. "Het helpt om therapietrouw te blijven", stelt zij.

TEKST: FRANK VAN WIJCK **BEELD:** GERD ALTMANN / PIXABAY

"Eigenlijk hadden we het altijd een beetje raar gevonden dat voor de chronische obstructieve longziekte COPD ketenzorg wel nuttig zou zijn en voor astma niet." Het antwoord van Regien Kievits op de vraag waarom Zorggroep Chronos met astma-ketenzorg wilde starten kan niet duidelijker zijn. "Als je wacht op klachten ben je te laat", vervolgt ze. "Effectief medicatiegebruik en compliance, goed ziektebegrip en prikkels vermijden, voorkomen veel ziektebelasting bij astma. Net als bij COPD. Bovendien was de opzet van het ketenzorgprogramma COPD grotendeels te kopiëren voor astma-ketenzorg, dus het was ook niet moeilijk op te zetten."

'Je kunt voor iedere patiënt een waardevolle bijdrage leveren in de eerste lijn'

De medisch specialisten stonden direct open voor de opzet van astma-ketenzorg in het werkgebied van Zorggroep Chronos ('s-Hertogenbosch en omstreken), stelt Kievits. "Dat was toen we een paar jaar eerder met COPD-ketenzorg begonnen ook al geen probleem. De >>

Regien Kievits: 'Longartsen kunnen erop vertrouwen dat we patiënten niet loslaten als ze die terugverwijzen naar onze praktijken'.